

Haapajärven Yrityspalvelut Oy
Kustaa Vaasan katu 2
85800 Haapajärvi
hannu.vuorela@haapajarvi.fi

Haapajärven bioteollisuusalueen rakennushanke, Haapajärvi

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä Haapajärven bioteollisuusalueen rakennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain nojalla (jäljempänä YVA-laki).

1 Hanketiedot

Hankkeen nimi ja sijainti

Haapajärven bioteollisuusalueen rakennushanke, Haapajärvi

Hankkeesta vastaava

Haapajärven Yrityspalvelut Oy

Hankkeesta vastaavan YVA-konsultti

Macon Oy, Teknologiantie 18, 90590 Oulu

Yhteysviranomainen

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus,
Veteraanikatu 1, PL 86, 90101 Oulu

2 Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn vireilletulo

Haapajärven Yrityspalvelut Oy on saattanut hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) vireille toimittamalla ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma) yhteysviranomaiselle 12.6.2023. Arviointiohjelma on ollut nähtävillä 22.6.2023 – 18.8.2023, ja yhteysviranomainen antoi siitä lausuntonsa 19.9.2023.

Hankkeesta vastaava toimitti 18.4.2024 yhteysviranomaiselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (jäljempänä arviointiselostus) sen

käsittelyä ja perustellun päätelmän antamista varten. ELY-keskus antoi 4.10.2024 hankkeesta vastaavalle ilmoituksen puutteellisen arviointiselostuksen täydentämistarpeesta. Hankkeesta vastaava toimitti täydennetyn arviointiselostuksen yhteysviranomaiselle 24.2.2025.

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy YVA-lain liitteen 1 kohdan 6 d perusteella.

3 Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Arviointiselostus on kuulutettu 4.6.2024, ja se on ollut nähtävillä 4.6.-5.8.2024 välisen ajan Haapajärven kaupungin internet-sivujen virallisissa ilmoituksissa sekä osoitteessa: www.ymparisto.fi/haapajarvenbioteollisuusalueYVA. Täydennetty arviointiselostus on kuulutettu 13.3.2025, ja se on ollut nähtävillä 13.3.-16.4.2025 edellä mainitulla tavalla. Paperiset aineistot ovat olleet nähtävillä Haapajärven kaupungin kirjastossa (Kauppakatu 19) sekä Haapajärven kaupungintalolla (Kirkkokatu 2) niiden aukiolojen puitteissa sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen asiakaspalvelupisteessä (Veteraanikatu 1, Oulu). Kuulutus ja arviointiselostus julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-pohjanmaa ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/haapajarvenbioteollisuusalueYVA.

Arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus 12.6.2024 verkkolähetyksenä. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli muutama kuulija. Täydennetystä arviointiselostuksesta ei järjestetty erillistä yleisötilaisuutta.

4 Arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiselostuksesta Haapajärven kaupungilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee.

ELY-keskus pyysi arviointiselostuksesta lausunnon seuraavilta tahoilta:

Energiavirasto, Haapajärven kaupunki (kaavoitus ja maankäyttö), Haapajärven kaupunki (rakennusvalvonta) Haapajärven kaupunki (ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveydenhuoltoviranomaisen), Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Luonnonvarakeskus, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan museo, Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat - vastuualue), Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (Ympäristöluvut - vastuualue), Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), Väylävirasto, Keski-Pohjanmaan Yrittäjät sekä Suomen Luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry.

Lisäksi jokaisella on ollut oikeus esittää mielipiteensä hankkeesta.

Arviointiselostuksesta annettiin yhteensä 10 lausuntoa. Täydennetystä arviointiselostuksesta kahdeksan lausuntoa. Arviointiselostuksesta ei ole toimitettu mielipiteitä.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/haapajarvenbioteollisuusalueYVA.

Yhteenvedo lausunnoista (nämä aakkosjärjestykseen ja tiivistettynä).

Haapajärven kaupunki/kaavoitus ja maankäyttö on ilmoittanut, ettei anna lausuntoa arviointiselostuksesta.

Pohjois-Pohjanmaan museo/rakennettu kulttuuriympäristö ja arvokkaat maisema-alueet (10.7.2024 ja 1.4.2025) on arvioinut Haapajärvelle suunnitellun bioteollisuusalueen rakennushankkeen vaikutuksia rakennettuun kulttuuriympäristöön ja arvokkaisiin maisema-alueisiin. Hankealueet sijaitsevat pääosin metsäalueilla, mutta niiden läheisyydessä on sekä maakunnallisesti että valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, kuten Kalajokivarressa sijaitsevat Ylipään–Karjalahdenrannan kulttuurimaisemat ja Kalajokilaakson viljelymaisemat.

Kaikissa vaihtoehdoissa vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön arvioidaan kokonaisuudessaan suuriksi. Ouluntien teollisuusalueella (VE1) vaikutukset arvioidaan kuitenkin pienemmiksi kuin vaihtoehdoissa VE2 ja VE3. Hallan bioteollisuusalueella (VE2) vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön arvioidaan samansuuruiseksi kuin vaihtoehdossa VE3.

Museo pitää tärkeänä, että maisemavaikutuksia lievennetään säilyttämällä metsäiset reunavyöhykkeet, sijoittamalla korkeimmat rakennukset etäämmälle teistä sekä valitsemalla rakennusmateriaalit ja -värit maisemaan sopeutuviksi. Näillä toimenpiteillä voidaan vähentää haitallisia vaikutuksia arvokkaisiin maisemakokonaisuuksiin.

Pohjois-Pohjanmaan museo/arkeologia (25.7.2024) toteaa, että suunnittelualueiden arkeologisen tiedon tilanne on esitetty YVA-selostuksen luvussa 7.5 Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön. Luvussa myös mainitaan suunnittelualueiden lähimmät muinaisjäännökset. Lukuun suositellaan lisättäväksi kohteiden nimet ja muinaisjäännöstunnukset, jotta niiden tiedot ovat helpommin löydettävissä (Savineva, muinaisjäännöstunnus 1000047829 ja Savimäki, 1000018541).

YVA-selostuksessa tulee tuoda esille tarve ilmoittaa alueelliselle vastuumuseolle, mikäli hankkeen edellyttämissä rakentamistöissä tai muussa yhteydessä tavataan merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä (kiveyksiä, kuoppia, perustuksia, tms. rakenteita) tai irtaimia muinaisesineitä. Tällöin työ tulee muinaismuistolain (295/1963) 14 § sekä 16 § mukaisesti välittömästi keskeyttää ja olla yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan museoon (kulttuuriymparisto.ppm@ouka.fi).

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos (26.6.2024) on lausunnossaan ilmoittanut, että Kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukainen lupaviranomainen tulee olemaan TUKES. TUKESIN luvituksen yhteydessä tarkastellaan tarkemmin turvallisuusvaatimukset. Pelastustoiminnan edellytyksistä ja rakennusten paloturvallisuudesta on kerrottu lausuttavan rakennusluvituksen yhteydessä.

Haapajärven kaupunki/Ympäristöpalvelut (5.8.2024, 16.4.2025)

Haapajärven kaupungin terveydensuojelu- ja ympäristönsuojeluviranomaiset ovat antaneet lausuntonsa bioteollisuusalueen YVA-selostuksesta, ja niissä on käsitelty hankkeen vaikutuksia erityisesti meluun, pölyyn, hajuihin, ilmanlaatuun, vesistöihin ja luonnon monimuotoisuuteen.

Keskeiset havainnot ja huomiot:

Terveydensuojelu: Melu, pöly, tärinä, hiukkaset ja hajut voivat vaikuttaa ilmanlaatuun ja asumisterveyteen. Meluallistus on jo nykyisellään yli ohjearvojen Hallan alueen läheisyydessä. Haittoja voidaan lieventää mm. työaikojen rajoituksilla ja melulähteiden eristämällä.

Ilmapäästöt: NO_x-, SO₂-, hiukas- ja hajupäästöt eivät ylitä raja-arvoja. Pölyhaittoja voidaan vähentää mm. kastelulla ja kasvillisuusvyöhykkeillä.

Vesistöt ja hulevedet: Tujuoja on määritelty luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi kohteeksi (luo-1). Molemmat sijoitusvaihtoehdot lisäävät Tujuojan vesimäärää. Hulevesien hallintaan on esitetty useita rakenteita, kuten viivytys- ja selkeytysaltaita sekä suojavyöhykkeitä. Tujuojan veden laatuun ja määrään kohdistuu vaikutuksia, ja sen ekologinen tila on tyydyttävä.

Pohjavesi ja talousvesi: Bioteollisuusalueen ei arvioida vaikuttavan pohjaveden laatuun tai riittävyyteen. Lähialueen talousvesikaivot on kartoitettu.

Raaka-aineet ja tuhohyönteiset: Käytettävät raaka-aineet ovat metsätalouden sivutuotteita, eikä metsää tarvitse hakata erikseen.

Tuhohyönteisten leviämistä on ehkäistävä, ja mahdollinen kemiallinen torjunta vaatii tehostettua hulevesien käsittelyä.

Ympäristöriskit: Kemikaalien käsittelyyn ja kuljetuksiin liittyy riskejä. Bioöljy on palavaa ja haitallista vesieliöille. Poikkeustilanteisiin on varauduttava koulutuksella ja ohjeistuksella.

Johtopäätös: YVA-selostus on terveydensuojelulain näkökulmasta perusteellinen. Siinä on huomioitu yhteisvaikutuksia ja esitetty toimenpiteitä haittojen vähentämiseksi. Mikäli hanke toteutuu, tulee rakentaminen ja toiminta järjestää siten, ettei siitä aiheudu kohtuutonta haittaa ympäristölle tai asutukselle.

Luonnonvarakeskus on ilmoittanut, ettei ole lausuttavaa asiasta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tuo esille, että verrattuna 12.6.2023 julkaistuun arviointiohjelmaan selostuksessa on tarkastelun kohteena muutoksia tuotanto- ja raaka-ainemääriin, joista selostuksessa on kuvattu seuraavasti: "Hankkeen käyttämä raaka-ainemäärä on nostettu 320 000 tonnista 400 000 tonniin vuodessa per laitos, koska hankkeeseen suunnitellun laitetoimittajan laitteisto sopii paremmin kyseisen kapasiteetin laitoksille. Tuotettavan bioöljyn määrä on laskenut 100 000 tonnista 50 000 tonniin. Tuotantomäärän lasku johtuu tuotantoprosessin jalostusasteen nostosta. Saatavan raaka-aineen määrä arvioitiin luonnonvarojen suhteen riittäväksi, ja siksi myös biohiilen raaka-aineen käyttömäärä nostettiin maksimissaan 400 000 tonniin vuodessa per laitos (biohiilen tuotanto 58 000 tonnia vuodessa). Raaka-aineen muutoksen vuoksi myös muun muassa liikennemääriä tarkennettiin."

Täydennetystä YVA-selostuksesta 19.3.2025 antamassaan lausunnossa Pohjois-Pohjanmaan liitto viittaa 14.8.2023 hankkeen YVA-ohjelmasta sekä 28.6.2024 hankkeen YVA-selostuksesta antamiinsa lausuntoihinsa, joita tässä lausunnossa täydennetään seuraavasti: YVA-selostusraportissa 24.2.2025 on viitattu Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaluonnokseen (maakuntahallituksessa 21.6.2021). Vaihemaakuntakaavaprosessi on edennyt toisen ehdotusvaiheen julkiseen kuulemiseen. Kaavaehdotus uudelleen nähtäville 17.2.-21.3.2025 (AKL/MRL 65 §, MRA 13 §, MRA 32 §).

Maakunnalliset tavoitteet:

Maakunnallisia tavoitteita on päivitetty ajanmukaisiksi huomioiden Pohjois-Pohjanmaan liiton EMMI-hanke (Energiamurros ja maankäytön ilmastointivaikutusten arviointi Pohjois-Pohjanmaalla). Hankkeen työpaketti 1 selvitti Pohjois-Pohjanmaan kuntien uusiutuvan energian ja siihen kytkeytyvän vetytalouden mahdollisuuksia ja maankäytön reunaehdoja.

Selvityksen ja kuntakyselyn mukaan maakunnassa on useita alueita, joissa vetytuotanto on teknisesti mahdollista, ja kunnilla on tahtotilaa hyödyntää näitä mahdollisuuksia. Kala- ja Pyhäjokilaakso merkittävänä energiakeskittymänä on yksi potentiaalinen alue. Uusiutuvan energian lisääminen energiajärjestelmään on tärkeä osa energiamurrosta. Biotuotantolaitosten sivutuotteena syntyvää hiilidioksidia voidaan hyödyntää ja tarvitaan mm. vedyn jatkojalostuksessa. Haapajärven bioteollisuuslaitos toteutuessaan olisi merkittävä askel bioraaka-aineen jalostusarvon nostoon.

Tarvittavan raaka-aineen määrä on noussut 20 % YVA-ohjelmavaiheesta YVA-selostusvaiheeseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä raaka-aineen (puubiomassa; metsähake ja sahojen sivuvirrat) kestävään hankintaan (kuten luonnon monimuotoisuus, hiilinielut ja -varastot). Tuotannon ilmastovaikutukset ovat positiivisia, koska fossiilista raaka-ainetta korvautuu biopohjaisilla tuotteilla. Tämä vaikutus on sitä suurempi, mitä aiemmin hankkeet toteutuvat, koska energiajärjestelmä vähähiilistyy vuosi vuodelta (EMMI-hanke, Tuulivoimatuotannon ja sähkönsiirron ilmastovaikutukset, työpaketti 2).

Maakuntakaava:

YVA-selostusraporttiin YVA-ohjelmasta annetun lausunnon mukaisesti päivitetty, että maakunnassa laaditaan parhaillaan Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaa. Kaavaluonnos oli nähtävillä 8.8.-23.9.2022. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukainen (MRA 13 §) viranomaiskuuleminen järjestettiin 10.1.-23.2.2024. Viranomais ehdotusvaiheen lausuntokooste ja vastineet palautteeseen hyväksyttiin maakuntahallituksessa 6.5.2024 (§ 85). Julkisen ehdotusvaiheen kuuleminen on syksyllä 2024, ja tavoitteena on saada vaihemaakuntakaava hyväksymiskäsittelyyn loppuvuodesta 2024.

Pohjois-Pohjanmaan liitolla ei ole arviointiohjelmasta muuta huomautettavaa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (jäljempänä Tukes) (10.7.2024) on antanut lausunnon Tukes 7246/03.00.02/2023 hankkeen YVA-ohjelmasta ja siinä mainitut asiat on pääosin korjattu YVA-selostuksessa. Tukes ei anna uutta lausuntoa YVA-selostuksesta eikä myöskään täydennetystä YVA-selostuksesta, mutta muistuttaa, että hankkeen edetessä tulee edellisessä Tukesin antamassa lausunnossa mainitut asiat huomioida.

YVA-ohjelma vaiheen lausunnossa "huomauttaa, että kemikaalimääriä, kemikaalien luokituksia tai vaaraominaisuuksia ei ole kuvattu yksityiskohtaisesti YVA-ohjelmassa, ja että toiminnan ollessa laajamittaista valvova viranomainen on Tukes. Tukes painottaa, että vaatimuksia ja hyväksytyjä teknisiä ratkaisuja on esitetty useissa Tukesin ohjeissa ja

oppaissa (mm. Vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi). Kemikaaliturvallisuushupaa tulee hakea hyvissä ajoin ennen laitoksen yksityiskohtaisten toteutusratkaisujen tekemistä ja rakennustöiden aloittamista. Lisäksi Tukes tuo esille YVA-ohjelmassa olevan puutteita lainsäädäntöviitteissä sekä tekstiosassa että lähdeluettelossa.”

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom (6.8.2024) on todennut, että Haapajärven bioteollisuusalueen rakennushankkeen YVA-selostuksen kohdassa 3 on kerrottu lentoestelupaprosessista. Ilmailulaki (864/2014) on muuttunut 1.10.2023 lentoestelupaprosessin osalta. Aiemmin lentoestelupaa varten hakijan tuli pyytää ensin ilmailuliikennepalvelujen tarjoajan (Fintraffic Lennonvarmistus Oy:n) lentoestelausunto. Jatkossa lentoestelupahakemukseen ei tarvitse enää liittää ilmailuliikennepalvelujen tarjoajan lausuntoa aiotusta lentoesteestä. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pyytää lausunnot lupahakemuksen saatuaan.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry (5.8.2024, 23.4.2025) tuo esiin huolensa Haapajärvellä suunnitellun bioöljy- ja biohiililaitoksen vaikutuksista metsien hiilitaseeseen ja ilmastopäästöihin. Hankkeen toteutuessa VE1- tai VE2-vaihtoehdon mukaisesti energiapuun käyttö kasvaisi noin 400 000 tonniin vuodessa (n. 0,55 milj. m³/v), ja VE3-vaihtoehdossa määrä olisi kaksinkertainen.

YVA-selostuksen päästövähennyslaskelmassa on kaksi merkittävää puutetta: Siinä ei huomioida raaka-aineen hankinnan vaikutusta Suomen metsien hiilen sidontaan eikä siinä oteta huomioon laitoksen rakentamisen ja elinkaaren aikaisia päästöjä.

Vaikka lainsäädäntö ei edellytä metsien hiilitaseen sisällyttämistä YVA-selostukseen, luonnonsuojelupiiri katsoo sen olevan olennainen osa hankkeen kokonaisarviointia. Lisäksi yhteysviranomaisen on edellyttävä rakentamisen ja elinkaaren päästöjen arviointia, mutta nykyisessä selostuksessa nämä esitetään yksiköissä, joita ei voi suoraan suhteuttaa päästövähennyslaskelmaan.

Luonnonsuojelupiiri ehdottaa seuraavia täydennyksiä YVA-selostukseen: Lasketaan metsien hiilitaseen vaikutus yksikössä CO₂-ekv/MJ kahdella skenaariolla (ainespuun lisäys 0,2 ja 0,4 milj. m³/v). Lasketaan rakentamisen ja elinkaaren ilmastovaikutukset samassa yksikössä ja huomioidaan ne bioöljyn päästöissä.

Piiri huomauttaa, että Suomessa on jo nyt pulaa energia- ja tähdepuusta, ja ainespuuta ohjautuu energiakäyttöön. Suunniteltu hanke todennäköisesti lisäisi hakkuita ja heikentäisi metsien hiilinielua.

YVA-selostuksen mukaan laitoksen tuottama pyrolyysiöljy (480 GWh/v) vähentäisi fossiilisen öljyn käyttöä 144 GWh/v verran. Luonnonsuojelupiirin mukaan todellinen päästövähennys on todennäköisesti tätä pienempi, kun kaikki vaikutukset huomioidaan. Lisäksi puun energiasisältö (n. 1 640 GWh/v) voitaisiin hyödyntää tehokkaammin esimerkiksi kaukolämmön tuotannossa.

Vaikka selostusta on osin parannettu, se on edelleen puutteellinen eikä hanke ole kokonaisvaikutuksiltaan toteuttamiskelpoinen. Esimerkiksi putkilokasviselvitys olisi tullut tehdä myöhemmin kasvukauden aikana, mutta tätä ei ole tiettävästi toteutettu.

Piiri toistaa aiemman huomionsa siitä, että hankkeen kokonaisvaikutuksia ja niihin liittyviä laskelmia ei ole esitetty riittävästi. Laitoksen elinkaari on lisätty taulukkoon, mutta ilman päästölaskelmia. Hakkuiden sivuvirtojen käyttöä käsitellään yksipuolisesti positiivisena, ilman arvioita vaikutuksista hiilinieluihin ja -varastoihin.

Hankkeen sijoittaminen metsäalueille lisää metsäkatoa ja vaikuttaa negatiivisesti myös lähialueen virkistyskäyttöön, kuten koululaisten käyttämään metsään. Piiri korostaa, että luontovaikutukset tulee selvittää asianmukaisesti.

YVA-selostuksen päästövähennyslaskelmissa ei ole huomioitu raaka-aineen hankinnan vaikutusta metsien hiilitaseeseen eikä laitoksen rakentamisen ja elinkaaren aikaisia päästöjä.

Piiri esittää, että ilmastovaikutuslaskelmia täydennetään näiltä osin ja että päästöt esitetään vertailukelpoisessa muodossa. Lisäksi huomautetaan, että energiapuun niukkuuden vuoksi hanke todennäköisesti lisäisi ainespuun käyttöä energiantuotantoon, mikä heikentäisi metsien hiilivarastoja. Lopuksi todetaan, että puun hyödyntämiselle olisi olemassa tehokkaampia ja ilmastovaikutuksiltaan parempia vaihtoehtoja, kuten kaukolämmön tuotanto.

Väylävirasto (15.4.2025) muistuttaa lausunnossa hankealueen kuivatuksen tärkeydestä. Hallan vaihtoehdosta on selostuksessa todettu, että hulevedet johdetaan lähialueen ojiin, mutta huleveden tarkempia reittejä ei ole esitetty tehdasalueen osalta. Biotermiinaalin osalta on todettu, että hulevedet puretaan raakapuutermiinaalin sivuojaan. Monet lähialueen ojista ovat radan ja valtatie sivuoja, joihin hulevesien johtamisesta on sovittava erikseen. Maanteiden ja ratojen kuivatusjärjestelmä on lähtökohtaisesti tarkoitettu ja mitoitettu vain väylän kuivatukseen. Myös ylivuoto- ja tyhjennysvesien johtaminen on suunniteltava hyvin. Hulevesien hallinnan suunnittelussa tulee huomioida Väyläviraston ohje 93/2023, Teiden ja ratojen kuivatuksen suunnittelu.

Väylävirasto huomauttaa, että ajantasaiset ohjeet on aina tarkistettava ohjeluellosta Väyläviraston verkkosivuilta (<https://vayla.fi/palveluntuottajat/ohjeluello>). Maanteiden osalta lausuu tarkemmin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen L-vastuualue.

5 Arviointiselostuksen riittävyys ja laatu

Yhteysviranomaisen on tarkistanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun ja toteaa arviointiselostuksen oleellisilta osin täyttävän YVA-lain (252/2017) 19 §:ssä ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:ssä arviointiselostukselle säädetyt sisältövaatimukset. Hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään pääosin riittävä asiantuntemus arviointien suorittamiseen ja arviointiselostuksen laatimiseen.

Arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman sekä olennaisilta osiltaan myös yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon sekä täydennysilmoituksen pohjalta. Poikkeamat ja puutteet näiden huomioimisesta on esitelty vaikutustyypeittäin edempänä.

Selostuksessa on pyritty arvioimaan hankkeen ja sen eri vaihtoehtojen ennakoitavissa olevat ympäristövaikutukset. Arviointiselostuksesta saadun palautteen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun yhteydessä on noussut esille epävarmuustekijöitä ja tietopuutteita, jotka ovat kuitenkin luonteeltaan sellaisia, että niitä voidaan korjata, täydentää sekä arvioida tarkemmin hankkeen jatkosuunnittelussa. Arviointiselostusvaiheessa laadittujen arviointien pohjalta yhteysviranomaisen on kuitenkin ollut mahdollista muodostaa riittävä kokonaiskäsitys hankkeesta ja nyt tarkasteltujen hankevaihtoehtojen ympäristövaikutuksista sekä tunnistaa hankkeen todennäköisesti merkittävät vaikutukset.

Arvioinnin laatijoiden pätevyys

Selostuksessa on esitetty YVA-lain (252/2017) 33 §:ssä mukaiset tiedot arvioinnin laatijoiden pätevyyydestä. Hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan. Yhteysviranomaisen arvioi arviointiohjelman ja -selostusta tarkastaessaan asiantuntemuksen.

Macon Oy:n työhön osallistuneiden asiantuntijoiden on kerrottu toimineet asiantuntijoina useissa eri lupaprosesseissa sekä toteuttaneet YVA-prosesseja. Macon Oy:n viimevuosien YVA-hankkeita ovat olleet Kalajoen biokaasulaitoksen rakennushanke vuonna 2024 ja Adven Oy:n Hangon biokaasulaitos vuonna 2020.

Arvioinnin projektiryhmä on koostunut 11 henkilöstä. Henkilöillä on mm. ollut 10 vuoden kokemus toimimisesta projektipäällikkönä ja YVA-asiantuntijana, 5 vuoden kokemus lainsäädännön erikoisasiantuntijana, 1-2 vuoden kokemus ympäristöasiantuntijana sekä 1-10 vuoden kokemus luontokartoituksesta. Yhteysviranomaisen toteaa, että projektiryhmässä ei ole ollut mukana maankäytön, yhdyskuntarakenteen ja rakennetun ympäristön asiantuntijaa eikä kyseistä arviointitehtävää ole nimetty kenellekään projektiryhmässä. Yhteysviranomaisen ei pidä tätä hyvänä menettelytapana, sillä ilman maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvää, rakentamislain mukaista luvitusta ei hanketta voida käytännössä toteuttaa. Asiantuntijattomuus näkyy näiltä osin selostuksen laadussa. Lisäksi myös tehdyn luontoselvityksen laatu indikoi puutteellista asiantuntijuutta.

Hankkeen kuvaus ja tarkastellut vaihtoehdot

YVA-asetuksen 3 §:n 2 kohdan mukaan ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee esittää hankkeen kohtuulliset ja realistiset vaihtoehdot, ja joista yhtenä vaihtoehtona on hankkeen toteuttamatta jättäminen, jollei tällainen vaihtoehto ole erityisestä syystä tarpeeton. YVA-menettelyn tavoitteena on tukea päätöksentekoa ja tuottaa tietoa hankkeen vaihtoehtoisista toteuttamistavoista, näiden ympäristövaikutuksista sekä vaikutusten eroavuuksista.

Haapajärven Yrityspalvelut Oy suunnittelee bioteollisuusalueen perustamista Haapajärvellä, joko Ouluntien teollisuusalueelle tai Hallan bioteollisuusalueelle tai molemmille. Eri tuotantovaihtoehtoja ovat bioöljyn tuotanto tai bioöljyn tuotanto ja sen jatkojalostaminen tai biohiilen ja -öljyn yhdistetty tuotanto. Raaka-aineena käytetään puubiomassaa, jota tarvitaan enimmillään 400 000 tonnia vuodessa laitosta kohti. Alueelle on suunnitteilla myös biotermiinaalin perustaminen sekä energian tuottamista sivuvirroista. Biotermiinaaliin tulee sijoittumaan myös puubiomassan haketustoimintoja.

Bioöljyn valmistus perustuu pyrolyysiin, jossa sopivan kosteustason omaava ja tiettyyn palakokoon esikäsitelty biomassa muutetaan bioöljyksi. Prosessin lämmönsiirtoaineena toimii noin 500 celsiusasteen hiekka, joka kaasuunnuttaa biomassan reaktorissa. Reaktio tapahtuu lähes hapettomissa olosuhteissa, joten palamista ei tapahdu. Biohiilen tuotanto perustuu niin ikään pyrolyysiin, jonka seurauksena syntyy biohiiltä sekä pyrolyysi- ja savukaasuja. Bioöljyllä voidaan korvata fossiilisia polttoaineita ja sitä voidaan jatkojalostaa esimerkiksi liikennekäyttöön tai kemianteollisuuden raaka-aineeksi.

Tuotantovaihtoehdot Ouluntien teollisuusalueella:

- VE1A Bioöljyn tuotanto (lopputuotetta 50 000 t/v).

- VE1B Bioöljyn tuotanto (lopputuotetta 50 000 t/v) ja sen jatkojalostus.
- VE1C Yhdistetty bioöljyn ja biohiilen tuotanto, jossa lopputuotteina syntyy biohiiltä 58 000 t/v ja vaihtelevia määriä bioöljyä.

Tuotantovaihtoehdot Hallan bioteollisuusalueella:

- VE2A Bioöljyn tuotanto (lopputuotetta 50 000 t/v).
- VE2B Bioöljyn tuotanto (lopputuotetta 50 000 t/v) ja sen jatkojalostus.
- VE2C Yhdistetty bioöljyn ja biohiilen tuotanto, jossa lopputuotteina syntyy biohiiltä 58 000 t/v ja vaihtelevia määriä bioöljyä.

VE3 – hanke toteutetaan sekä Ouluntien teollisuusalueella että Hallan bioteollisuusalueella

VE0 - hanketta ei toteuteta

Bioteollisuusaluetta ei perusteta Haapajärvelle. Ouluntien teollisuusalue ja Hallan bioteollisuusalue jäävät tähänhetkiseen tilaansa. Puubiomassasta ei valmisteta bioöljyä eikä biohiiltä kummallakaan alueella, joten biomassa jää hyödyntämättä tai se hyödynnetään toisaalla.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Arviointiselostuksessa on listattu hankkeen edellyttämät ja mahdollisesti edellyttämät suunnitelmat ja luvat.

Hanke edellyttää ympäristöluvan, koska laitoksessa tuotetaan bioöljyä vähintään 6 000 ja enintään 100 000 tonnia vuodessa tai biohiiltä enimmillään 46 000 tonnia vuodessa. Laitos on myös direktiivilaitos ympäristönsuojelulain (527/2014) liitteen 1 taulukon 1 4b kohdan mukaisesti.

Laitoksen rakentamisessa sovelletaan siten BAT-päätelmien mukaista tekniikkaa (suurivolyymisten orgaanisten kemikaalien tuotanto, Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2017/2117). Ympäristölupaa käsittelevänä lupaviranomaisena toimii Pohjois-Suomen aluehallintovirasto. Ympäristöluvassa tarkastellaan toiminnan ympäristöhaittoja kokonaisuutena. Edellytyksenä luvan myöntämiselle on muun muassa, että hankkeesta ei aiheudu terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista eikä maaperän tai pohjaveden pilaantumista.

Ouluntien teollisuusalueella on kerrottu olevan voimassa asemakaava, jonka kaavamuutos on valmisteilla. Hallan bioteollisuusalue sijaitsee asemakaavan ulkopuolella, maa- ja metsätalousvaltaisella alueella, ja alueelle tarvittava kaavamuutos on niin ikään valmisteilla. Kaavoihin suunnitellaan T-kem-merkintää. Molemmilla alueilla toiminnalle vaaditaan lisäksi rakennuslupa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 125 §:n

perusteella. Yhteysviranomainen tuo esiin, että hanke edellyttää rakennuslupaa, sillä hankkeen lupamenettelyihin sovelletaan vuoden 2025 alusta voimaan tullutta rakentamislakia sekä alueidenkäyttölakia. Tässä yhteydessä olisi ollut hyvä tuoda esille arvio siitä, voiko hanke edellyttää muuta rakentamislain mukaista lupaa (esim. poikkeamislupa).

Selostuksessa on kerrottu ympäristölupaa varten tarvittavia tietoja valmisteltavan YVA-menettelyn ohella, mutta ympäristölupapäätöksiä ei voida tehdä ennen arviointiselostuksen ja siitä annettujen lausuntojen valmistumista.

Yhteysviranomainen täsmentää arviointiselostuksessa esitettyyn vesilain (587/2011) mukaisen luvan tarpeeseen, että vesilain mukaisen luvan tarve on käsitteenä laajempi ja moninaisempi kuin mitä selostuksessa on esitetty. Se käsittää myös hankkeet, joilla saattaa olla vaikutuksia vesistöön, rantaan, vesiympäristöön tai pohjaveteen (vesilain 3 luku 2§ Vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus).

YVA-menettelyn kuvaus ja aikataulu

Selostuksessa on kuvattu YVA-menettelyä, sen vaiheita ja osallistumista. Arviointiselostuksen Taulukossa 1 on esitetty hankkeen alkuperäinen aikataulu. Täydennetyssä selostuksessa on tuotu esille, että YVA-menettely arvioidaan saatavan päätökseen alkuvuodesta 2025, johtuen yhteysviranomaisen antamasta täydennyspyynnöstä. Yhteysviranomainen tuo esiin, että YVA-menettely saadaan näin päätökseen kesällä 2025.

Ympäristön nykytila ja arvioidut ympäristövaikutukset

Arviointiselostuksen, kuulemispalautteen ja oman lisätarkastelunsa perusteella yhteysviranomainen esittää perusteltuna päätelmänään Haapajärven bioteollisuusalueen rakennushankkeen merkittävistä vaikutuksista seuraavaa.

Haapajärven bioteollisuusalueen rakennushankkeen YVA-selostus täyttää pääosin YVA-asetuksen 4 §:n mukaiset vaatimukset. Yhteysviranomaisen YVA-selostuksen tarkistuksen sekä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen pohjalta on seuraavassa esitetty yhteysviranomaisen näkemys YVA-selostuksen laajuudesta ja tarkkuudesta YVA-selostuksesta määrättyjen sisältövaatimusten mukaisesti.

Yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa ovat osallistuneet seuraavat henkilöt: ylitarkastaja (FM biologia/maantieteilijä) Jaana Rääpysjärvi (pintavedet), liikennejärjestelmäasiantuntija (FM, maantiede) Emma Salo (liikenne), alueidenkäytönasiantuntija (arkkitehti) Touko Linjama (maankäyttö ja

kaavoitus, maisema ja kulttuuriympäristö), ilmasto- ja kiertotalousasiantuntija (DI) Sanna Moilanen (ilmanlaatu, ilmasto ja luonnonvarat), asiantuntija (HTL, aluetiede) Emma Salo (elinkeino, asuminen ja viihtyvyys), ylitarkastaja (FM, biologi) Antje Neumann (kasvillisuus ja luonnonsuojelu) ja ylitarkastaja Veli-Matti Kangas (eläimistö) sekä ylitarkastaja (FL) Heli Törttö (melu).

Yhdyskuntarakenne, maankäyttö ja kaavoitus

Arviointiselostuksen luvussa 8 (vaikutukset alueidenkäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen) tuodaan esille hankkeiden sijoittuminen yhdyskuntarakenteen tasolla. Nykytilakuvaus hankealuetta ympäröivästä maankäytöstä olisi itsessään riittämätön vaikutusten arvioimisen pohjaksi, mutta vastaavaa täydentävää kuvausta on tuotu esille arviointiselostuksessa toisaalla (luku 7). Yhteysviranomaisen toteaa, että selkeyden vuoksi olisi ollut hyvä tuoda esille luvussa 8 riittävällä tavalla hankealueen viereinen hankkeeseen vaikuttava nykyinen sekä kaavoissa osoitettu maankäyttö sillä tarkkuudella, kuin hankkeen ympäristövaikutukset olisivat edellyttäneet.

Alueen kaavatilanne käy selostuksesta esille hankealueittain. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on huomioitu selostuksessa. Varsinkin yleispiirteisten kaavojen osalta olisi ollut hyvä esittää kaavamerkintöjen lisäksi keskeiset kaavamerkintöjen selitykset ja yleismääräykset. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihekaavantaakava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 27.5.2025, mutta se ei ole vielä lainvoimainen. Arviointiselostuksen maakuntakaavaa koskeva tieto on luonnosvaiheesta, ja osittain tilanne on muuttunut tuon vaiheen jälkeen.

Arviointiselostuksessa todetaan, että Haapajärven kaupunki on käynnistänyt asemakaavan muutokset sekä Ouluntien ja Hallan hankealueilla. Tämä mahdollistaa asemakaavojen muutokset siten, että hankkeen suunniteltuja toimintoja voidaan huomioida maankäytön suunnittelussa. Yhteysviranomaisen toteaa, että kaavoituksen yhteydessä alueen maankäyttöratkaisujen tueksi voidaan joutua tekemään toimintojen sijoittelua koskevia ratkaisuja. Tällöin voidaan tarvita myös YVA-selostuksessa esitettyä tarkempia tietoja toiminnan tai sen osien sijoittamiseksi.

Arvioinnin johtopäätöksenä on arvioitu, että hankevaihtoehtojen 1-3 on enintään pieniä negatiivisia vaikutuksia maankäyttöön. Yhteysviranomaisen toteaa arvioinnin suuruusluokaltaan oikeansuuntaiseksi, mutta toteaa, että yksittäisiin kohteisiin voi aiheutua arvioita merkittävämpiä vaikutuksia.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Arviointiselostuksessa kuvataan maisemaan ja kulttuurihistoriaan liittyviä arvokkaita kohteita. Selostuksessa on todettu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet riittävässä laajuudessa. Sen sijaan rakennetun kulttuuriympäristön kohteita ei ole esitetty erillisillä kartoilla. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen lähtötiedoissa on jäänyt huomiotta myös maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita rakennetun ympäristön kohteita. Sellaisia ei kuitenkaan sijoitu välittömästi hankealueen läheisyyteen. Hankkeen maisemalliset vaikutukset on arvioitu kokonaisuudessaan suuriksi, VE 1:n vaikutukset on arvioitu pienimmiksi.

Pohjois-Pohjanmaan museo on alueellinen vastuumuseo ja se antaa asiantuntijaviranomaisena lausuntonsa sekä maiseman, että rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta. Museo on lausunnossaan todennut hankkeen arviot suurista maisemallisista vaikutuksista ja tuonut esille arvioituja keinoja vähentää maisemallisia vaikutuksia. Yhteysviranomaisen toteaa, että museon esittämä on tarpeen ottaa huomioon alueen jatkosuunnittelussa. Muinaismuistoista lausuu alueellinen vastuumuseo. Pohjois-Pohjanmaan museon lausunto on perustellun päätelmän liitteenä.

Asuminen, viihtyvyys ja virkistyskäyttö

Ihmisten elinoloihin ja viihtyisyyteen liittyviä vaikutuksia tarkastellaan YVA-selostuksessa noin kilometrin etäisyydelle hankealueista. Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset esimerkiksi haju- ja meluvaikutusten osalta ulottuvat laajemmalle alueelle ja on huomioitu näiden vaikutusten erillisessä tarkastelussa. Asumisviihtyvyyden näkökulmasta vaikutusalueen raja on YVA-selostuksessa riittävä.

YVA-selostuksessa kuvataan lähiasutuksen ja herkkien kohteiden perustiedot, ja näiden sijainnit esitetään kartalla. Ouluntien teollisuusalueen lähin asutus sijaitsee noin 400 metrin etäisyydellä. Hallan bioteollisuusalueen lähimmät asuinkiinteistöiksi tarkoitetut kiinteistöt sijaitsevat noin 20 metrin päässä tien toisella puolella suunnitellusta hankealueesta. YVA-selostuksen mukaan kiinteistöt ovat kaupungin omistuksessa, eikä niillä ole vakituista käyttöä. Hallan bioteollisuusaluetta seuraavaksi lähinnä sijaitsevat asuinrakennukset ovat noin 300 metrin päässä.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan vaikutukset asumiseen tulee arvioida useiden vaikutustyyppien yhdistelmänä ottaen huomioon mm. melu, tärinä, ilmanpäästöt ja haju sekä liikennemäärien muutokset.

Yhteysviranomaisen totesi ilmoituksessa täydennystarpeesta, että YVA-selostuksessa ei tuoda ilmi eri hankevaihtoehtojen eroja viihtyvyyteen ja terveyteen kohdistuvien vaikutusten osalta. Päivitetyssä YVA-

selostuksessa on tarkennettu eri sijaintivaihtoehtojen välillä olevaa eroa mm. hajun leviämisessä suhteessa asutukseen.

YVA-selostuksessa on esitetty asumiseen ja virkistykseen kohdistuvien haitallisten vaikutusten ehkäisyn keinoina meluavien toimenpiteiden ajoittaminen arkipäiville ja päiväsaikaan. YVA-selostuksen mukaan liikennenopeuksien asettaminen 30 km/h tai sen alle Viertolankadulla, Hallakankaantiellä ja laitosalueilla voi pienentää liikenteestä aiheutuvaa melua. Haitallisia sosiaalisia vaikutuksia pyritään vähentämään aktiivisella ja avoimella tiedottamisella koko hankkeen toteutuksen ajan.

YVA-selostuksen mukaan hankealueiden läheisyydessä kulkee kaksi ulkoilureittiä. Ouluntien hankealueen välittömässä läheisyydessä kulkee Sauvi-Someron ulkoilureitti ja Hallan hankealueen läheisyydessä Mutkan kierros kulkee lähimmillään noin 300 metrin etäisyydellä. Lähellä Hallan bioteollisuusaluetta sijaitsee myös JEDUn metsäopetuksen luontopolku. Ouluntien teollisuusalueen läheisyydessä noin 200 metrin päässä sijaitsee Haapajärven koirapuisto, jolle voi aiheutua meluhaittaa.

YVA-selostuksen mukaan Hallan alueella menetetään osa virkistyskäyttömahdollisuuksista (koulumetsä) ja JEDU:n metsäopetuspolulla voi esiintyä pölyämistä ja hajuhaittaa. Ouluntien teollisuusalueen vierestä kulkevalla ulkoilureitillä voi esiintyä virkistyskäyttöä haittaavaa melua ja pölyämistä. Sekä Ouluntien teollisuusalueen että Hallan bioteollisuusalueen sijaintivaihtoehdossa vaikutusten arvioidaan olevan keskiuuria negatiivisia. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviota voidaan pitää uskottavana. Reiteillä ei kuitenkaan todennäköisesti oleilla pitkää aikaa samalla paikalla ja mahdollinen haitta on reittien käyttäjille tilapäinen.

Elinkeinot

Haapajärven bioteollisuushankkeen yhteiskunnalliset ja tuotannolliset perusteet on esitetty YVA-selostuksessa selkeästi. Hanke tukee strategisia kansallisia ja maakunnallisia linjauksia, joissa tavoitteena on edistää vihreää siirtymää ja kehittää resurssiviisaita ratkaisuja uusille biotuotteille. YVA-selostuksen mukaan tuotannossa käytettäisiin kotimaisia raaka-aineita, jotka ovat metsätalouden sivuvirtaa, eikä sen käyttö raaka-aineena pitäisi lisätä hakkuiden määrää. Toteutuessaan tuotanto lisäisi korkean jalostusarvon kotimaista biotuotevalmistusta, kasvattaisi vähäpäästöistä energiatuotantoa ja tukisi osaltaan kansallista huoltovarmuutta.

YVA-selostus sisältää alustavia arvioita hankkeen välittömistä ja välillisistä työllisyysvaikutuksista – ne tarkentuvat suunnittelun edetessä. Vaikutukset elinkeinoihin on arvioitu olevan vaihtoehtojen VE1 ja VE2 osalta keskiuuria positiivisia. Vaihtoehdon VE3 vaikutukset on arvioitu suuriksi positiivisiksi.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arvio on realistinen paikallistalouteen suhteutettuna.

Liikenne

Molemmat sijaintivaihtoehdot sijaitsevat alle kolmen kilometrin päässä Haapajärven keskustasta. YVA-selostuksessa hankealueen sijainti suhteessa ympäröivään maantieverkkoon ja alueen nykytila on kuvattu pääosin riittävällä tasolla. Hankealueen läheisten maanteiden nopeusrajoitukset sekä nykyiset liikennemäärät on esitetty YVA-selostuksessa kartalla. YVA-selostuksessa todetaan, että Hallan bioteollisuusalueen läheisen tieosuuden liikennemäärät ovat tällä hetkellä muutoksessa, kun Väyläviraston raakapuun kuormauspaikan parantamishanke on valmistunut vuoden 2023 lopussa.

Biokaasulaitoksen rakentamisesta johtuva liikenteen lisäys keskittyy YVA-selostuksen mukaan noin vuoden ajalle. Rakentamisen aikaisen raskaan liikenteen arvio on YVA-selostuksen mukaan noin 50 raskaan liikenteen ajosuoritetta per laitos, joista suurin osa ajoittuu maanrakennusvaiheeseen. YVA-selostuksesta jää epäselväksi, kuvaako esitetty arvio ajosuoritteiden kokonaismäärää vai jonkin tietyn aikavälin (päivä/viikko) ajosuoritemäärää. Rakennusvaiheen liikennevaikutuksissa ei ole YVA-selostuksen mukaan eroja eri vaihtoehtojen välillä. Yhteysviranomaisen toteaa, että rakentamisaikaisia liikennemääriä on syytä tarkentaa jatkosuunnittelussa.

Bioteollisuusalueen toiminnan aikana pääasiallinen liikenne muodostuu materiaalikuljetuksista ja henkilöautoliikenteestä. YVA-selostuksessa todetaan työmatkaliikenteestä johtuvan henkilöliikenteen määrän olevan noin 30 ajoneuvoa vuorokaudessa laitosta kohti. Arvio raaka-aineen materiaalikuljetusliikenteestä on noin 34 raskaan liikenteen kuljetusta päivässä vaihtoehdoissa VE 1 ja VE 2. Vaihtoehdossa VE 3 kuljetusmäärät ovat YVA-selostuksen mukaan enimmillään kaksinkertaiset muihin vaihtoehtoihin verrattuna. Bioöljyn tuotantovaihtoehdossa (VE A) lopputuotteen kuljettamisesta syntyisi alueelta pois suuntautuvaa raskasta liikennettä 9 kuljetuskäyntiä vuorokaudessa per laitos.

Ouluntien teollisuusalueen (VE 1) liikenne kohdistuu pääosin kantatielle 58 ja pääasiallisena liittymänä käytetään Viertolankadun ja Ouluntien (kt 58) liittymää. Ouluntien teollisuusalueen toiminnan takia raskaan liikenteen määrä kasvaa Ouluntiellä (kt 58) noin 13 %. YVA-selostuksessa todetaan, että Ouluntien sijaintivaihtoehdossa (VE 1) myös Pyhäjärventielle ja Hallakankaantien liittymiin tulee lisää raskasta liikennettä, jonka kasvuksi on arvioitu maksimissaan 40 %. Lisäksi liikenne lisääntyisi tällöin myös Haapajärven keskustan alueella. Hallan bioteollisuusalueen (VE 2) liikenne keskittyy valtatielle 27 ja Hallakankaantielle. Hallan bioteollisuusalueen toiminnan seurauksena raskas liikenne Pyhäjärven tiellä (vt 27) kasvaa 24

%. YVA-selostuksessa esitetään, että Viertolankadulla, Hallakankaantiellä ja laitosalueella liikennenopeudet voidaan asettaa alle 30 km/h, jolla voidaan ehkäistä liikenteestä syntyvää melua.

YVA-selostuksessa esitetään, että Hallan bioteollisuusalueella voi olla mahdollista käyttää lopputuotteen kuljetukseen myös raidekuljetuksia Hallan bioterminalista eteenpäin, mutta tämä edellyttää optioraitien rakentamista. YVA-selostuksen mukaan raidekuljetuksista laaditaan myöhemmin toteutettavuus- ja kustannusselvitys. Yhteysviranomainen huomauttaa, että raidekuljetusten vaikutus maanteille syntyviin liikennemääriin tulee jatkosuunnittelun aikana arvioida tarkemmin.

Molempien sijaintivaihtoehtojen tarkastelussa on todettu, että hankkeesta syntyy vaikutuksia liikenteen sujuvuudelle ja liikenneturvallisuudelle. Ouluntien teollisuusalueen kohdalla vaikutukset kuvataan YVA-selostuksessa kohtalaisiksi negatiivisiksi ja Hallan bioteollisuusalueen kohdalla pieniksi negatiivisiksi. YVA-selostuksessa on mainittu, että tarvittaessa liittymiä kehitetään ja niihin tehdään tarvittavia muutoksia, jotka voivat edellyttää ELY-keskuksen myöntämiä suunnittelu- ja työlupia. Yhteysviranomainen huomauttaa, että mikäli toiminta vaikuttaa negatiivisesti liikenteen sujuvuuteen tai liikenneturvallisuuteen hankealueen/hankealueiden läheisillä maanteilla, tulee toimenpiteisiin ryhtyä ja tehdä tarvittaessa suunnittelusopimus Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastualueen kanssa. Yhteysviranomainen huomauttaa, että lähtökohtaisesti hankkeeseen ryhtyvä vastaa maankäytön maanteille aiheuttamien muutostarpeiden suunnittelusta ja toteutuksesta, toimien yhteistyössä ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastualueen kanssa. Vaarallisten aineiden kuljetusten osalta yhteysviranomainen viittaa Väyläviraston antamaan lausuntoon ja sen huomiointiin.

Yhteysviranomainen edellytti ilmoituksessa täydennystarpeesta (annettu 4.10.2024) tarkempaa liikennevaikutusten arviointia liikennemäärien sekä liikennevirtojen suuntautumisen osalta. Puutteita esiintyi myös liikenneturvallisuuden ja häiriintyvien kohteiden kuvaamisessa, kun selostuksessa kuvatun perusteella vaikutuksia esitettiin kuitenkin muodostuvan.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan täydennetyssä YVA-selostuksessa hankkeen liikenteellisten vaikutusten arviointia on täydennetty pääosin riittävällä tavalla ja tehty arviointi on kokonaisuudessaan riittävä. Yhteysviranomainen huomauttaa, että yleisesti ottaen liikennemäärät, niiden muutokset ja liikennevirtojen suuntautuminen ovat oleellinen osa arviointia, ja niiden sisällyttäminen selkeästi varsinaiseen YVA-selostukseen tekee arvioinnin riittävyyden tulkinnasta helpompaa.

16.6.2025

Yhteysviranomaisen toteaa, että jatkosuunnittelun yhteydessä ja toteutettavan hankevaihtoehdon tarkentuessa, tulee tarvittaessa päivittää liikennevaikutuksien arviointia ja rakentamisaikaisia liikennevaikutuksia on syytä tarkentaa. Jos hankkeen toteutumisen myötä liikenne suuntautuu tavalla, jonka vaikutuksia ei ole aiemmin arvioitu, tulee tarkastella, aiheutuuko kasvusta sellaisia vaikutuksia, joista syntyy huomattavaa haittaa asutukselle, liikenneturvallisuudelle tai tiestön kunnolle.

Melu

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan meluselvitystä on täydennetty yhteysviranomaisen täydennyspyyntö huomioiden. Meluselvityksen (Macon Oy 21.11.2024) mukaan biolaitostoiminnan aiheuttaman melun lisääntyminen tulisi pysymään pääasiassa hallinnassa. Bioterminaalitoiminnassa puuraaka-aineen käsittelyssä ja murskauksessa syntyy kuitenkin paljon melua, minkä vuoksi 55 dB äänitaso ylittyy naapurikiinteistöillä. Yöajan keskiäänitason 50 dB (A) ylityksiä ei meluselvityksen mukaan tulisi tapahtumaan lähimmillä asuinalueilla, koska murskaustoimintaa ei tehdä yöaikaan ja samalla liikenne rauhoittuu. Meluselvityksen mukaan melu keskittyy tieverkoston välittömään läheisyyteen ja bioterminaalialueelle, jossa murskaus tapahtuu.

Yhteysviranomaisen toteaa, että koska meluselvityksen mukaan bioterminaalialueella äänitaso nousee yli ohjearvojen, tulee laitoksen toiminnasta aiheutuvan melun ehkäisemiseen kiinnittää erityistä huomiota ja asiaa tulee käsitellä ympäristölupavaiheessa. Melun leviämiseen voidaan vaikuttaa esimerkiksi sijoittamalla murskaustoiminta hallirakennuksiin tai rakentamalla alueelle meluesteitä (esimerkiksi meluaitoja ja meluvalleja) sekä asettamalla laitokselle toiminta-aikarajoituksia.

Ilmasto

Arviointiselostuksessa tuodaan esiin hankkeen vaikutuksia kasvihuonekaasupäästöihin bioteollisuuslaitoksen elinkaarenaikaisten päästöjen sekä hankealueelta kaadettavan puuhun sitoutuneen hiilivaraston avulla. Myös ilmastomuutokseen sopeutumisen tarpeita on tuotu arviointiselostuksessa esille.

Arviointiselostuksessa hankkeen elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen laskennassa on huomioitu rakentamis-, toiminta- ja päättymisvaiheen päästöt. Rakentamisvaiheen kasvihuonekaasupäästöjen laskennassa on huomioitu myös maarakentamistyöt ja infrarakentamisen materiaalien kuljetukset, mitä yhteysviranomaisen pitää hyvänä.

Rakennettavan alueen puuston hiilivaraston menetys on mukana arvioinnissa. Tarkastelu ei kuitenkaan huomioi muun kasvillisuuden ja maaperän hiilivaraston menetystä eikä maankäytön muutoksen vuoksi tulevaisuudessa menetettyä hiilinielua. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että hiilitaselaskelmassa olisi ollut hyvä selvittää tarkemmin hankealueen puusto, muu kasvillisuus ja maaperä sekä huomioida ne arvioitaessa hankkeen vaikutuksia hiilinieluihin ja -varastoihin. Arvioitaessa maaperän hiilitaseen muutosta on tärkeää huomioida hankealueen maaperäluokitus. Arviointiselostuksen hiilivarastolaskennan oletukset, rajaukset ja menetelmät on esitelty hyvin pintapuolisesti eikä ne kuvaa sitä, miten laskenta on tehty. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että arviointiselostuksessa olisi ollut hyvä esittää selkeät laskentaperusteet ja -menetelmät ja tuoda esiin kokoava tietoa eri maankäyttöluokkien pinta-alan raivaustarpeista sekä maaperän ja metsien hiilinielujen ja -varastojen vähentymisestä. Yhteysviranomaisen toteaa, että koska todennäköisesti suuri osa hiilivarastosta sijaitsee maaperässä, hiilitaselaskelma on puutteellinen ja aliarvioi hankkeen vaikutukset alueen hiilitaseeseen.

Arviointiselostuksessa hankkeen toiminnan aikaisissa ilmastovaikutuksissa on huomioitu raaka-aineiden keräilyn ja kuljetusten päästöt, tuotannon ja tuotannossa käytettävien kemikaalien päästöt sekä tuotteiden kuljetusten päästöt. Keräilyn ja kuljetusten arvioituna kuljetusmatkana on pidetty 100 km raaka-ainemäärän ollessa 400 000 t/v. Epäselväksi jää kuinka kuljetusmatka-arvioon on päädytty ja onko kuljetusmatkan arvioinnissa huomioitu edestakainen matka.

Arviointiselostuksessa olisi voinut tuoda esiin biolaitoksen positiivisia ilmastovaikutuksia kuvaamalla paremmin kestävyysjärjestelmän mukaista bioenergiatuotteiden kestävyysseurantaan liittyvää päästövähennämäkäsitetä ja sen direktiivitaustaa. Tekstissä olisi ollut syytä tuoda esiin sanallisesti laskennan oletuksia ja etenemistä, jotka on esitetty arviointiselostuksen liitteen 4 bioteollisuuslaitoksen päästövähennämälaskentataulukossa. Arviointiselostuksen mukaan päästövähennämälaskelmassa on huomioitu tuotannon sivuvirtana syntyvien kevyen jakeen (aromaattiset hiiliyhdisteet) ja biohiilen hiilensidonnat ja sitä kautta saatava päästöhyvitys. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Energiaviraston virallinen toiminnanharjoittajan kestävyyskriteeriohje ei kuitenkaan tunnista aromaattisten hiiliyhdisteiden ja biohiilen hiilensidonnat päästöhyviksi. Päästövähennämälaskelmien kannalta olennaisia kevyen jakeen ja biohiilen hiilensidontakertoimia ei ole avattu ja perusteltu eikä niiden lähteitä ole esitelty kunnolla. Kevyen jakeen osalta arviointiselostuksessa on pelkästään maininta siitä, että hiilensidonta perustuu laitetoimittajan käyttöturvallisuustiedotteeseen. Biohiilen osalta viitataan GRK:n tiedotteeseen ja Hämeen ammattikorkeakoulun verkkosivuille (linkki ei toimi).

Arviointiselostuksen mukaan bioöljylaitoksen päästövähennykseksi on saatu 30 % verrattuna fossiiliseen vertailuarvoon. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että kasvihuonekaasupäästövähennyksestä on säädetty kestävyyslain 6 §:ssä seuraavasti: ”Biopolttoaineen, liikennealalla kulutetun biokaasun ja bionesteen elinkaaren aikaisten kasvihuonekaasupäästöjen on oltava vähintään 65 prosenttia pienemmät kuin korvaavan fossiilisen polttoaineen kasvihuonekaasupäästöt, jos laitos aloittaa toimintansa 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen.”

Ilmastonmuutoksen hillintänäkökulman lisäksi arviointiselostuksessa on tuotu esiin lisääntyvistä sään ääri-ilmiöistä aiheutuvat vaikutukset hankkeeseen ja niihin varautuminen käytön aikana. Tämä tarkastelu on kuitenkin arviointiselostuksessa vähäistä ja se on tehty kapeasti. Rakentamisvaiheen riskinä on tuotu esille työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden huomioon ottaminen. Käyttövaiheen riskinä on tuotu esille mm. rankkasateet ja tulvat, sähkökatkot, tuhohyönteiset ja tiestön huolto ja ylläpito. Lisääntyvistä sään ääri-ilmiöistä aiheutuvat vaikutukset on arvioitu varsin yleisluontoisesti eikä siinä ole huomioitu hankealueen sijaintia, luonnonympäristöä eikä ominaisuuksia. Lieventämistoimia on kuvattu yleisellä tasolla eikä niiden toteutuskelpoisuutta tai -aikataulua ole kuvattu tarkemmin. Lieventämistoimien toteutukseen ja vaikuttavuuteen tulee kiinnittää huomioita jatkosuunnittelussa.

Luonnonvarojen hyödyntäminen

Arviointiselostuksessa hankkeen vaikutuksia luonnonvarojen hyödyntämiseen on arvioitu käytettävien materiaalien ja kemikaalien kulutuksena rakentamisen, toiminnan ja purkamisen aikana. Arviointiselostuksessa on tuotu esille hankkeen rakentamisessa tarvittavat pääraaka-aineet, määrät, saatavuus ja materiaalien yleinen kierrätysaste. Luvuissa ei kuitenkaan oteta huomioon Hallan bioteollisuusalueella tarvittavia biotermiinalin ja laitosalueen uusien liittymien ja teiden maamassoja, mitä yhteysviranomaisen pitää puutteena. Rakentamisen aikaisina vaikutuksina luonnonvaroihin olisi ollut hyvä tuoda esille hankealueen vaatimat maa-alueet sekä poistuva metsäinen ala ja poistuva puuston määrä. Yhteysviranomaisen tarkentaa, että vaikka poistuvaa puuston määrää koskeva tarkastelu on tehty ilmastoon kohdistuvan vaikutusten arvioinnin yhteydessä, olisi se selkeyden vuoksi ollut tärkeää esittää myös osana luonnonvaroihin koskevaa arviointia.

Arviointiselostuksessa tuodaan esille rakentamisen ja toiminnan aikana syntyvät jätelajit (taulukko 9 ja 10, sivu 48). Yhteysviranomaisen pyytää kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen aikaiseen jätteiden lajitteluun. Rakennus- ja purkujätteen haltijan on järjestettävä työmaan jätehuolto siten, että mahdollisimman suuri osa jätteestä voidaan etusijajärjestyksen

mukaisesti valmistella uudelleenkäyttöön, kierrättää tai hyödyntää materiaalina esimerkiksi maarakentamisessa. Rakennusjätteen haltijan on järjestettävä erilliskeräys vähintään seuraaville jätelajeille: betoni, tiili, kivennäislaatat ja keramiikka mahdollisuuksien mukaan lajiteltuina jätelajeittain, asfaltti, bitumi ja kattuhuopa, kipsi, kyllästämätön puu, metalli, lasi, muovi, paperi ja kartonki, mineraalivillaeriste sekä maa- ja kiviaines (Jäteasetus 25 §). Erilliskerätty jäte on toimitettava käsittelyyn, jossa mahdollisimman suuri osa jätteestä voidaan valmistella uudelleenkäyttöön taikka muutoin kierrättää tai hyödyntää materiaalina mahdollisimman korkealaatuisesti.

Toiminnan aikaista puubiomassan riittävyyttä on arviointiselostuksen mukaan tarkasteltu hankkeelle laaditun puubiomassan logistiikkaselvityksen avulla. Selvityksen hankinta-alueen vapaat saannot perustuvat vuoden 2013 lukuihin, koska uudempaa kuntakohtaista metsäenergian tarjontatietoa ei ole saatavilla. Selvityksen mukaan tämä tarkoittaa, että 100 % hakkuutähteen, pienpuun ja kantojen vapaasta saannosta ei ole perusteltua käyttää, vaikka mahdolliset sahojen sivuvirtatuotteiden määrät puuttuvat selvityksen biojalostamon raaka-ainemääristä. Lisäksi yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota, että puubiomassan logistiikkaselvityksen maksimiraaka-ainemääränä on pidetty 320 000 t/v, kun taas arviointiselostuksessa raaka-ainemääräksi on arvioitu 400 000 t/v.

Maa- ja kallioperä sekä pohjavesi

Arviointiselostuksessa tuodaan esille, että nykytilan herkkyyys arvioidaan olevan vähäinen kummallakin alueella (Ouluntie ja Hallan), koska kummallakaan hankealueella ei ole havaittu erityisiä tai arvokkaita kallio- tai maaperämuodostumia, ja maaperä on kokonaan tai osin ojitettua. Hankkeen vaikutukset maa- ja kallioperään arvioidaan pieniksi bioöljyn tuotannossa ja jatkojalostuksessa. Biohiilen tuotannolla ei arvioitu olevan vaikutusta maa- ja kallioperään. Sijaintivaihtoehtojen välillä ei arvioitu olevan eroja. Arviointiselostuksessa on tunnistettu, että Ouluntien teollisuusalue tai Hallan bioteollisuusalue eivät sijoitu pohjavesialueelle eikä niiden läheisyyteen sijoitu pohjavesialueita. Maan pintakerrosten poisto ja alueen rakentamistöiden vaikutus pohjaveteen arvioidaan pieniksi. Laitoksen rakentamisella ja piha-alueen päällystämällä ei arvioida olevan vaikutuksia pohjaveden pinnantasoon tai pohjaveden muodostumiseen. Haitallisia vaikutuksia voi aiheutua vain isossa onnettomuus- tai bioöljysäiliön rikkoutumistilanteessa. Yhteysviranomaisen yhtyy näihin käsityksiin ja toteaa arvioinnin oikean suuruiseksi.

Pintavedet

Arviointiselostuksessa on tuotu pääosin riittävällä tavalla esille taustatietoja alueen vesistöjen tilasta sekä vesienhoidon tavoitteista sekä tuotu esille Tujuojan taustatietoja. Arviointiselostuksessa oli yleisellä tasolla tunnistettu ja kuvattu hankkeen mahdollisia vaikutuksia pintavesien laatuun sekä kuvattu mahdollisia vesistövaikutusten pienentämisen keinoja.

Arviointiselostuksessa oli tuotu esille ojiin ohjattavien hulevesien määriä eri vaihtoehtoissa sekä ilmoitettu Tujuojan virtaamia. Tietojen pohjalta ei oltu tuotu esille johtopäätöksiä ja hankkeen vaikutusarviota vesistöjen, erityisesti Tujuojan hydrologiaan. Yhteysviranomaisen toteaa, että tältä osin vaikutusarviointi jää ikään kuin keskeneräiseksi. Lisäksi arviointiselostuksessa ei oltu arvioitu täsmällisesti hankkeen vaikutuksia vesimuodostumaan/vesimuodostumiin ja ekologisen tilaluokittelun osatekijöihin tai arvioitu vaikutuksia Tujuojaan ja sen eliöstön tilaan. Yhteysviranomaisen mielestä arvio on tältä osin puutteellinen ja arviota tulee lupavaiheessa täydentää.

Arviointiselostuksen mukaan hankkeen toteuttaminen ei vaaranna vedenlaatua tai vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Yhteysviranomaisen toteaa, että huomioiden hankealueen pinta-alan, arvio on mahdollisesti vesimuodostumatasolla oikeansuuntainen, mutta mm. pintavesiosion yleisluontoisuuden takia asiaa on osin vaikea arvioida. Jatkosuunnittelussa tulee huomiota edelleen kiinnittää vesistövaikutusten vähentämisen tarkempiin keinoihin sekä vesistöjen vaikutusten täsmällisempään arviointiin ja minimointiin.

Haapajärven kaupungin ympäristöpalvelut on lausunnossaan todennut, että Tujuoja on luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä kohde ja että nykyisellään Tujuojaa kuormittaa jo runsas kiintoaineen määrä. Yhteysviranomaisen toteaa, että jatkosuunnittelussa on tarve huomioida hankkeen yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

Väylävirasto toi lausunnossaan esille tarpeen hulevesien ohjaamisen tarkempaan suunnitteluun. Monet lähialueen ojista ovat radan ja valtatie sivuoja, joihin hulevesien johtamisesta on sovittava erikseen. Maanteiden ja ratojen kuivatusjärjestelmä on lähtökohtaisesti tarkoitettu ja mitoitettu vain väylän kuivatukseen. Myös ylivuoto- ja tyhjennysvesien johtaminen on suunniteltava hyvin. Yhteysviranomaisen toteaa, että jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon Väyläviraston lausunnossa esille tuomat asiat.

Yhteysviranomaisen tuo lisäksi esille, että jatkosuunnittelussa hulevesisuunnitelmassa tulisi perustella tarkemmin valittu mitoitussade. Lisäksi ilmastomuutoksen vaikutus tulisi ottaa mitoitussateen valinnassa huomioon. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että ympäristölupaa haettaessa tulee kuvata selkeästi reitti, jota pitkin hulevedet johdetaan ja kohta poistovedet purkautuvat vastaanottavaan vesimuodostumaan tai

vesistöön. Yhteysviranomaisen huomauttaa lopullisen hulevesisuunnitelman ja vaikutusarvioinnin saattamisesta ajan tasalle viimeistään lupavaiheessa.

Jatkosuunnittelussa tulisi myös ottaa huomioon Tukesin lausunto, jonka mukaisesti laitoksen suunnittelussa ja riskiarvioinnissa on huomioitava sammutusjärjestelyt ja kemikaalilla saastuneiden sammutusjätevesien hallinta.

Kasvillisuus ja luontotyypit

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan luontotyypit ja kasvillisuus, linnusto ja muu eläimistö olisi havainnollisuussyistä tullut arviointiselostuksessa esittää erillisissä osioissa.

Luontoselvitys on kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta vaikeaselkoinen. Osia menetelmäkuvauksesta ja kartat selvitysreiteistä on esitetty tulososiossa. Kasvillisuus- ja luontoselvitys on tehty toukokuun puolessa välissä, jolloin kasvillisuus ei ole vielä täysin kehittynyt. Tämä aiheuttaa epävarmuutta etenkin suojelullisesti huomioitavien kasvilajien havaittavuuden osalta.

Luontoselvityksessä on käytetty havaintoaloja hankealueiden luontotyyppien ja kasvillisuuden esittämisessä. Selvityksessä ei ole esitetty havaintoalojen sijaintien valintakriteerit, joten niiden merkitys ja kattavuus selvitysalueilla tarkasteltavien luontotyyppien osalta jää epäselväksi. Selvitysalueet on kuitenkin luontoselvityksessä esitetyn mukaisesti kävelty läpi melko kattavasti. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen kannalta olennaista on saada mahdollisimman kattavan kuvan selvitettävän alueen luontotyypeistä ja lajeista sekä niiden vaihtelusta, jotta saadaan paikannettua suojelullisesti huomioitavat kohteet. Vakiintunut selvitysmenetelmä alalla on siten luontotyyppikuviointi tai sen soveltamismuodot. Hankealueiden kasvillisuus olisi selkeyden vuoksi voitu esittää luonto-/metsätyypeittäin, mikä olisi ollut yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan havainnollisempi kuin näyteala-/havaintoalataulukot.

Epäselväksi jää myös luontoselvityksessä esitettyjen kasvillisuuden esiintyvyydestä taulukoiden merkitys. Luontotyyppien määrittämistä varten keskeiset indikaattorilajit on sen sijaan hyvä esittää luontotyyppikuvausten yhteydessä. Lisäksi luontotyyppikuvauksissa on hyvä nostaa esille erityiset lajit, esim. harvinaiset tai suojelustatusta omaavat lajit, ekologisia tekijöitä indikoivat lajit (esim. pinta-/pohjavaikutus), häiriötekijöihin viittaavat lajit sekä luontoarvojen indikaattorit (esim. vanhan metsän lajistoa). Lisäksi luontoarvotarkastelun osalta keskeisiä tietoja ovat luontotyyppien luonnontilaisuus (mm. puuston ikäjakama, kerroksellisuus, arvio lahoppuuston määrästä) ja uhanalaisuus. Näitä tietoja on pääosin esitetty ja

valokuvat ovat hyvä lisä tekstien tueksi. Yhteysviranomainen katsoo, että luontotyyppikartat (kuva 5, kuva 6) antavat riittävän kuvan luontotyyppien esiintyvyydestä hankealueella. Luontotyyppejä ei ole kuvioitu karttaan, mutta kuvioiden rajat selviävät suuren piirtein merkintöjen ja ilmakuvapohjan avulla.

Yhteysviranomainen katsoo, että metsätyypit on suurimmaksi osaksi asianmukaisesti määritetty. Selostuksessa ja luontoselvityksessä on kuitenkin osin käytetty erikoisia käsitteitä kuten mm. ”lehtomainen tuorekangas”, ”mustikkatyyppin kuivahko kangas” tai ”puolukkatyyppin tuore kangas” tai ”lehtomaista kangasta, osin muistuttaa niittyä, koska puolukka ja mustikka puuttuvat paikoin” jotka eivät vastaa Suomessa käytettyjä metsäluontotyyppien nimikkeitä tai olemassa olevia luontotyyppejä. Yhteysviranomainen kehottaa tutustumaan tarkemmin metsätyyppien määrittelyyn ja esittämään metsätyypit LuTu luokittelun (Kontula & Raunio 2018) mukaisesti vaikutustenarvioinnin herkkyystarkastelun pohjaksi.

Selostuksessa on esitetty, että itäisellä kiinteistöllä on lehtomainen kangas, joka ei täytä metsälain kriteerejä. Yhteysviranomainen toteaa, että metsälaki ei ohjaa muuta maankäyttöä kuin metsätaloutta. Hankkeen vaikutustenarvioinnin ja kaavoituksen osalta olennaista on tieto kyseisen lehtomaisen kankaan kuvion luontoarvoista eli Etelä-Suomessa vaarantuneeksi luokitellun luontotyyppin edustavuus, luonnontilaisuus ja siinä mahdollisesti esiintyvä suojelullisesti huomioitava lajisto.

Yhteysviranomainen katsoo, että yllä mainittuja epävarmuuksia huolimatta luontoselvityksen kasvillisuus- ja luontotyyppitiedot ovat riittäviä hankkeen vaikutustenarvioinnin pohjaksi. Raportissa olevat runsaat valokuvat auttavat tilanteen hahmottamista. Yhteysviranomainen pitää selostuksessa esitettyä vaikutustenarviointia oikeansuuntaisena.

Luonnonsuojelu- ja Natura-alueet

Yhteysviranomaisella ei ole huomauttamista suojelualueiden annetun arvioinnin osalta.

Linnusto ja direktiivilajit

Linnuston osalta hankealueella kartoitus on tehty 18.5.2023. Havaittuja lintulajeja on ollut yhteensä 15 kappaletta, joista huomionarvoisin on ollut silmälläpidettäväksi luokiteltu kuovi.

Yhteysviranomainen katsoo, että linnuston osalta annettuun selvitykseen liittyy merkittävää epävarmuutta, sillä tehdyn laskennan toteutustavoista ei juuri anneta tietoja. Arviointiselostuksesta ja luontokartoitusraportista

saatavan käsityksen mukaan tehty selvitys ei perustu varsinaisesti mihinkään vakioituun laskentamenetelmään.

Kartoitus on toteutettu ainoastaan kerran, ja suhteellisen aikaisin keväällä. Kartoitusten vuorokaudenaika (Hallan alueella klo 09.00–17.00 ja Ouluntien alueella klo 17.30–21.00) ei ole ollut sopiva, sillä laskennat tulisi toteuttaa varhain aamulla lintujen parhaaseen laulu aikaan (noin klo 4–10). Nämä tekijät ovat voineet vaikuttaa havaittujen lajien varsin pieneen määrään.

Luontoselvitysraportin (liite 5) taulukossa 3 on kunkin havaitun lajin kohdalla esitetty lukumäärä, jonka kohdalla kuitenkin jää epäselväksi, onko kyse yksilö- vai parimäärästä. Tämä on syytä täsmentää kaavoitusvaiheessa. Yhtä lukuun ottamatta kaikki havaitut lintulajit on tulkittu alueella pesiviksi, vaikka esimerkiksi vain kerran havaittujen laulavien koiraiden tapauksessa kyse on ainoastaan mahdollisesta pesinnästä. Kaavoitusvaiheessa yhteysviranomaisen kehottaa hyödyntämään ns. pesimävarmuusindeksiä pesimävarmuuden ilmaisemisessa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että edellä mainituin perustein linnuston osalta annettuun arvioon sisältyy merkittävää epävarmuutta, sillä toteutettua kartoitusta ei voida kokonaisuudessaan pitää asianmukaisesti toteutettuna tai raportoituna. Tätä epävarmuutta ei arviointiselostuksessa ole tunnistettu tai käsitelty.

Myöskään hankkeen kaikkia potentiaalisia vaikutusmekanismeja ei ole arvioinnissa tunnistettu. Hankkeen toiminnan aikaisten vaikutusten osalta yhteysviranomaisen kehottaa tarkentamaan kaavoitusvaiheessa, tuleeko alueelle sijoittumaan rakenteita, jotka aiheuttavat linnustolle tai muulle eläimistölle törmäys- tai muuta vahingoittumisriskiä, tai voivat haitata niiden liikkumista (mm. aidat).

Kokonaisuudessaan yhteysviranomaisen katsoo, että kaavoitusvaiheessa linnuston osalta annettavaa selostusta ja arviointia on täydennettävä puutteiden ja epävarmuuksien vähentämiseksi. Selkeintä ja varminta olisi toteuttaa uusi, asianmukaiseen laskentamenetelmään ja -ohjeistukseen perustuva oikea aikainen linnustoselvitys, jonka tulokset raportoidaan yksiselitteisesti ja asiallisesti. Selvitysten toteuttamisen, tulosten raportoinnin sekä vaikutustenarvioinnin osalta yhteysviranomaisen kehottaa hyödyntämään Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointioppaan vastikään päivitettyä versiota (Mäkelä & Salo 2024). Huomioita on syytä kiinnittää etenkin arvoluokkien osalta tehtyihin uudistuksiin. Direktiivilajien osalta on syytä hyödyntää opasta ”Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt” (Nieminen & Ahola 2017).

Yhteysviranomaisen muistuttaa tässä yhteydessä luonnonsuojelulain 70 §:n mukaisista säännöksistä, jotka kieltävät muun muassa pesien sekä munien

ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottamisen haltuun, siirtämisen toiseen paikkaan tai muu tahallisen vahingoittamisen sekä yksilöiden tahallisen häiritsemisen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana. On syytä huomioida, että luonnonsuojelulain 82 §:n mukainen yleispoikkeus rauhoitussäännöksistä ei koske lintulajeja eikä tiukkaa suojelua edellyttäviä kasvilajeja. Se ei myöskään koske teollisen mittakaavan toimintaa. Näin ollen hankkeen rakennusvaiheessa sellainen toiminta, josta voi aiheutua luonnonsuojelulain 70 §:n vastaisia vaikutuksia, on toteuttava lintujen lisääntymisajan (noin välillä 15.4.–31.7.) ulkopuolella.

Myös tiukkaa suojelua edellyttävien eläinlajien ja niiden luonnonsuojelulain 78 §:n mukaisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen osalta tehtyihin selvityksiin liittyy epävarmuuksia. Lepakkoselvitys on tehty yleisestä ohjeistuksesta poiketen (Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry 2023) ainoastaan yhteen käyntikertaan perustuen. Kartoituksen ajankohta keväällä on ollut varsin varhainen, jolloin on ollut varsin kylmä (+0–2 astetta), kun yleisenä suosituksena alimmaksi lämpötilaksi ruokailevien lepakoiden kartoittamiselle on noin kuusi astetta. Näitä poikkeamisena ei ole raportin menetelmäkuvauksessa perusteltu, eikä niistä aiheutuvan epävarmuuden merkittävyyttä tulosten kattavuuden osalta ole arvioitu. Luontokartoitusraportissa esitettyjen tietojen perusteella yhteysviranomaisen kuitenkin katsoo, että lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sijoittuminen hankealueella voidaan riittävällä luotettavuudella poissulkea.

Hankealueella ei ole tehty havaintoja viitasammakoista, mutta alueella on todettu olevan muutama lajille potentiaalinen elinympäristö. Yhteysviranomaisen katsoo, että vain yhteen käyntikertaan perustuvan kartoituksen perusteella tehtäviin päätelmiin liittyy epävarmuutta, eikä lajin esiintymistä hankealueella sijaitsevilla potentiaalisilla kohteilla voida esitetyn perusteella varmuudella poissulkea.

Arviointiselostuksen mukaan hankealueella ei ole tehty havaintoja liito-oravan esiintymisestä. Yhteysviranomaisen katsoo, että tältä osin selostusta voidaan pitää riittävänä.

Ympäristöriskien arviointi

Ympäristöriskejä on arviointiselostuksessa kuvattu ja esitetty toimintaan liittyvät merkittävimmät riskit ja ne on esitetty taulukossa (taulukko 29), jossa on arvioitu mahdollisia vaaratilanteita ja niiden ympäristövaikutuksia sekä riskien todennäköisyyttä. Yhteysviranomaisen pitää esitystapaa havainnollisena. Lisäksi on arvioitu sään ääri-ilmiöiden lisääntymisen vaikutus hankkeeseen ja ääri-ilmiöihin varautumiseen. Yhteysviranomaisen tuo esiin, että ympäristöriskimalli ei edesauta kaavoituksessa toimintojen sijoittumista, mutta kaavoitusta voitaneen edistää tämän pohjalta.

Toiminnan vaikutusten seuranta

Arviointi selostuksessa on tuotu esille toiminnan vaikutusten seurannan tärkeys, jotta vaikutuksia voidaan seurata ja ryhtyä tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin. Seuranta on esitetty hyvin yleispiirteisesti. Tarkkailuohjelma on kerrottu laadittavan ympäristöluvan haun yhteydessä. Tarkkailusta tuodaan esille käyttötarkkailu, päästö- ja vaikutustarkkailu sekä merkittävien häiriö- ja poikkeustilanteiden raportointi. Toiminnasta kerrotaan pidettävän päiväkirjaa, jonka sisältö kuvataan tarkemmin ympäristöluvassa. Raportoinnissa tuodaan esille myös viranomaisille toimitettava vuosiraportointi.

6 Johtopäätöksen jatkosuunnittelua varten

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä perustuu YVA-lain (252/2017) 19 §:ään, jonka mukaan arviointiselostuksen tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta, kuvaus ympäristön nykytilasta, kuvaus hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista, niiden lieventämisestä, seurannasta ja vaihtoehtojen vertailusta, tiedot ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamisesta ja yleistajuinen yhteenveto.

YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:ssä on esitetty tiedot, jotka ovat tarpeen perustellun päätelmän tekemiselle ottaen huomioon kulloinkin saatavilla oleva tietämys ja arviointimenetelmät sekä sellaiset hankkeen erityisominaisuudet ja ympäristön erityispiirteet, joihin todennäköisesti kohdistuu vaikutuksia. Todennäköisesti merkittävien ympäristövaikutusten arvion ja kuvauksen on katettava hankkeen välittömät ja välilliset, kasautuvat, lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin pysyvät ja väliaikaiset, myönteiset ja kielteiset vaikutukset sekä yhteisvaikutukset muiden olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa.

Selostus sisältää yleistajuisen tiivistelmän arviointiselostuksesta ja vaikutusten arvioinnissa huomioitavat tekijät. Ympäristövaikutusten yhteenvedossa on tarkasteltu vertailemalla vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuutta sekä arvioiduista toiminnan aikaisista vaikutuksista sekä vaikutuksen merkittävyyteen vaikuttavista tekijöistä.

Merkittävien ympäristövaikutusten arviointi

Hankkeen suurimmat negatiiviset vaikutukset syntyvät valtakunnallisten maisema-alueiden kokemisesta, jota voidaan pyrkiä vähentämään sijoittamalla laitos puiden suojaaman vyöhykkeen taakse ja Hallan bioteollisuusalueella lisäksi alueen pohjoisosaan. Ilmanlaatuvaikutusten

arvioidaan olevan myös kohtalaisen negatiiviset erityisesti bioterminaalialueen hajujen vuoksi. Pieniä negatiivisia vaikutuksia on arvioitu aiheutuvan alueen pintavesiin, maaperään, liikenteeseen, kasvillisuuteen ja eläimiin sekä alueidenkäyttöön. Pienempien negatiivisten vaikutusten on esitetty pystyttävän hallitsemaan hankkeen rakentamisessa ja toiminnassa. Erityisesti maaperävaikutukset on tunnistettu liittyvän häiriö- ja onnettomuustilanteisiin. Selostuksessa on arvioitu ja mallinnettu merkittävimmät häiriötilanteet sekä niiden vaikuttavuus.

YVA-selostuksessa vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa on sovellettu IMPERIA-hankkeessa esitettyä kokonaismerkittävyyden sanallista arviointiasteikkoa. Vaikutusten merkittävyyttä on tarkasteltu kielteisten ja myönteisten muutosten kannalta asteikolla vähäinen, kohtalainen ja suuri.

Yhteysviranomaisen toteaa, että alla esitetyt kohdat tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa.

Ilmastomuutoksen lieventämistoimia on arviointiselostuksessa kuvattu yleisellä tasolla eikä niiden toteutuskelpoisuutta tai -aikataulua ole kuvattu tarkemmin. Lieventämistoimien toteutukseen ja vaikuttavuuteen tulee kiinnittää huomioita jatkosuunnittelussa.

Koska **meluselvityksen** mukaan bioterminaalialueella äänitaso nousee yli ohjearvojen, tulee toiminnasta aiheutuvan melun ehkäisemiseen kiinnittää erityistä huomioita ympäristölupavaiheessa. Ympäristölupavaiheessa tulee esittää riittävät toimenpiteet, joilla päästään alle melun ohjearvojen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on tarpeen myös edellyttää melumittausten suorittamista toiminnan käynnistyttyä.

Jatkosuunnittelun yhteydessä ja toteutettavan hankevaihtoehdon tarkentuessa, tulee tarvittaessa **päivittää liikennevaikutuksien arviointia ja rakentamisaikaisia liikennevaikutuksia on syytä tarkentaa**. Jos hankkeen toteutumisen myötä liikenne suuntautuu tavalla, jonka vaikutuksia ei ole aiemmin arvioitu, tulee tarkastella, aiheutuuko kasvusta sellaisia vaikutuksia, joista syntyy huomattavaa haittaa asutukselle, liikenneturvallisuudelle tai tiestön kunnolle.

Hallan bioteollisuusalueen lopputuotteen **kuljetukseen** on esitetty vaihtoehtona raidekuljetukset ja YVA-selostuksen mukaan raidekuljetuksista laaditaan myöhemmin toteutettavuus- ja kustannusselvitys. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että raidekuljetusten vaikutus maanteille syntyviin liikennemääriin tulee jatkosuunnittelun aikana arvioida tarkemmin.

Molempien hankealueita koskien kaavoituksen yhteydessä alueen maankäyttöratkaisujen tueksi voidaan joutua tekemään toimintojen sijoittelua koskevia ratkaisuja. Tällöin voidaan tarvita myös YVA-

selostuksessa esitettyä tarkempia tietoja toiminnan tai sen osien sijoittamiseksi. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että kaavoitusprosessissa on tarpeen laatia T-kem-selvitys/suuronnettomuus selvitys.

Koska bioteollisuusalueilla arvioidaan olevan keskisuuria negatiivisia vaikutuksia virkistyskäytölle, on jatkosuunnittelun yhteydessä mahdollista selvittää **virkistysreittien uudelleenlinjauksia**.

Hankkeen vaikutusarvio vesistöjen, erityisesti Tujuojan hydrologiaan jäi arviointiselostuksessa ikään kuin keskeneräiseksi. Lisäksi tulee tarkemmin arvioida hankkeen vaikutuksia vesimuodostumaan/vesimuodostumiin ja ekologisen tilaluokittelun osatekijöihin ja vaikutukset Tujuojaan ja sen eliöstön tilaan. Jatkosuunnittelussa tulee huomiota edelleen kiinnittää vesistövaikutusten vähentämisen tarkempiin keinoihin sekä vesistöjen vaikutusten täsmällisempään arviointiin ja minimointiin sekä kiinnittää huomioita yhteisvaikutuksiin muiden hankkeiden kanssa.

Hulevesien ohjaamisen tarkempaan suunnitteluun on kiinnitettävä jatkossa huomioita, niin kuin Väylävirastokin on lausunnossaan tuonut esille. Myös ylivuoto- ja tyhjennysvesien johtaminen on suunniteltava hyvin jatkokäsittelyä silmällä pitäen. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että ympäristölupaa haettaessa tulee kuvata selkeästi reitti, jota pitkin hulevedet johdetaan ja kohta poistovedet purkautuvat vastaanottavaan vesimuodostumaan tai vesistöön. Yhteysviranomaisen huomauttaa lopullisen hulevesisuunnitelman ja vaikutusarvioinnin saattamisesta ajan tasalle viimeistään lupavaiheessa. Jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon Tukesin lausunto, jonka mukaan laitoksen suunnittelussa ja riskiarvioinnissa on huomioitava sammutusjärjestelyt ja kemikaalilla saastuneiden sammutusjätevesien hallinta.

Kokonaisuudessaan yhteysviranomaisen katsoo, että kaavoitusvaiheessa **linnuston** osalta annettavaa selostusta ja arviointia on täydennettävä puutteiden ja epävarmuuksien vähentämiseksi. Selkeintä ja varmintä olisi toteuttaa uusi, asianmukaiseen laskentamenetelmään ja -ohjeistukseen perustuva oikea aikainen linnustoselvitys, jonka tulokset raportoidaan yksiselitteisesti ja asiallisesti. Hankkeen toiminnan aikaisten vaikutusten osalta yhteysviranomaisen kehottaa tarkentamaan kaavoitusvaiheessa, tuleeko alueelle sijoittumaan rakenteita, jotka aiheuttavat linnustolle tai muulle eläimistölle törmäys- tai muuta vahingoittumisriskiä, tai voivat haitata niiden liikkumista (mm. aidat).

Lisähuomioina yhteysviranomaisen tuo esiin, että luvussa 5 todetaan, että vaihtoehdon 3 vaikutus arvioidaan sen vaihtoehdon (VE1 tai VE 2) perusteella, jossa on suuremmat vaikutukset. Yhteysviranomaisen toteaa, että tämä voi vaikuttaa useampaan vaikutustyyppiin.

Luvussa 7 on esitetty herkäät ja häiriintyvät kohteet kattavasti ja arvioinnin vaikutusten jokseenkin riittävässä laajuudessa. Lisäksi luvussa 7 todetaan,

että merkittävyys on arvioitu kokonaisuutena (vaikutukset terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen). Tällöin vastakkain ovat negatiiviset vaikutukset (viihtyvyys, turvallisuus) ja positiiviset vaikutukset (elinkeinot), jolloin kokonaisuus on lähellä nollaa. Yhteysviranomaisen mielestä esitystapa saattaa antaa väärän kuvan merkittävyydestä, sillä erityisen positiiviset elinkeinovaikutukset kumoavat muita kielteisiä vaikutuksia.

7 Hankkeen jatkokäsittelyssä huomioitavaa

Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika.

Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Lupalaissa on lisäksi tarkemmat säännökset arvioinnin huomioon ottamisesta.

8 Perustellun päätelmän toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa perustellun päätelmänsä sekä kopiot arviointiselostuksesta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle.

Perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, vaikutusalueen kunnille, maakuntien liitoille ja muille asianosaisille viranomaisille.

Perusteltu päätelmä sekä saadut lausunnot ja mielipiteet ovat nähtävillä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/haapajarvenbioteollisuusalueYVA sekä viranomaisen verkkosivuilla 30 päivän ajan osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-pohjanmaa.

Yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa ovat osallistuneet seuraavat henkilöt: ylitarkastaja (FM biologia/maantieteilijä) Jaana Rääpysjärvi (pintavedet), liikennejärjestelmäasiantuntija (FM, maantiede) Emma Salo (liikenne, aluetiede), alueidenkäytönasiantuntija (arkkitehti) Touko Linjama (maankäyttö ja kaavoitus, maisema ja kulttuuriympäristö), ilmasto- ja kiertotalousasiantuntija (DI) Sanna Moilanen (ilmanlaatu, ilmasto ja luonnonvarat), ylitarkastaja (FM, biologi) Antje Neumann (kasvillisuus ja luonnonsuojelu) ja ylitarkastaja Veli-Matti Kangas (eläimistö) sekä ylitarkastaja (FL) Heli Törtö (melu).

9 Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 16 000 euroa.

Yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä perittävä maksu on määriteltä vaativan hankkeen mukaisesti (24- 32 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä.

Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

10 Sovelletut säännökset

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 19 ja 23 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 4 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallinto-keskuksen maksullista suoritteista vuonna 2024.

LIITTEET

Lausunnot ja mielipiteet (hankkeesta vastaavalle)

Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus (hankkeesta vastaavalle)

JAKELU

Hankkeesta vastaava

TIEDOKSI

Lausunnon antajat

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Ylitarkastaja Maria Ekholm-Peltonen ja ratkaissut yksikön päällikkö Antti Petänen.

Tämä asiakirja POPELY/2035/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/2035/2023 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Petänen Antti 16.06.2025 16:02

Esittelijä Ekholm-Peltonen Maria 16.06.2025 16:02